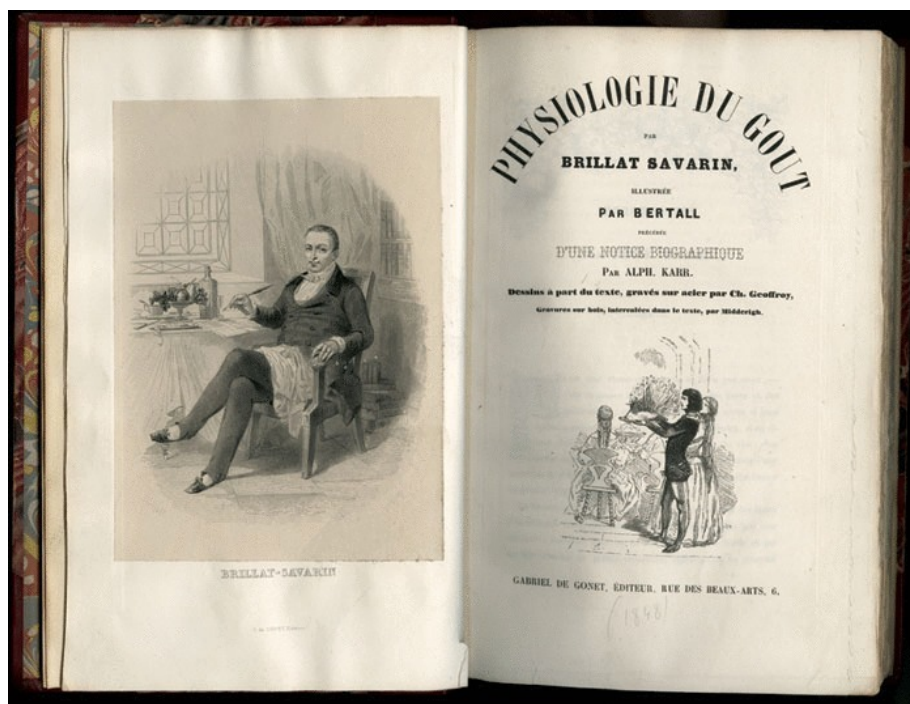

Beste vrienden van de PE Damiaan

Het is Sacramentsdag. Overweging bij het Evangelie. (Joh. 6, 51-58)

"Zeg me wat je eet, en ik zal je zeggen wie je bent" komt van de Franse schrijver Jean Brillat-Savarin, die in 1825 zijn beroemd geworden 'Physiologie du goût' schreef. In dit tweedelig werk waar hij 25 jaar over deed geeft de man, die magistraat was maar bovenal liefhebber van gastronomie, zijn bespiegelingen over de ideale maaltijd en serveert hij een unieke combinatie van overpeinzingen, bespiegelingen, anekdotes en aforismen over de geneugten van de dis: hoe men eet, wanneer men eet, waarom men eet. En niet alleen over eten maar ook over diegenen die het opeten en over wat er in hun ingewanden gebeurt.

Physiologie du goût, ou méditations de gastronomie transcendante

Ik moet erop denken op dit 'Hoogfeest van het Allerheiligst Sacrament', een feest dat oorspronkelijk op de tweede donderdag na Pinksteren valt, maar bij ons meestal gevierd wordt op de zondag erna. Vandaag dus. Ouderen zoals ik herinneren zich hoe ze vroeger als verse vormeling of eerstecomunicant plechtig achter de monstrans in de sacramentsprocessie liepen terwijl ze uit volle borst *Lauda Jerusalem Dominum* (psalm 147) zongen. Afgezien van het feit dat ik het nu hoor te hebben over hoe dit feest de werkelijke tegenwoordigheid van Christus in de hostie gedenkt, overigens net zoals vorige week bij de Drie-éénheid ook een dogma, en hoe de miswijjn in het bloed van Christus verandert, hou ik het liever bij de gastronomoom Brillat-Savarin en zal ik je zeggen wie je bent als je me zegt dat je dit brood eet. Dit brood waarvan Jezus in het Johannesevangelie vandaag stelt dat als je het eet, zijn eigen lichaam eet. Als je bent wat je eet, dan is wat tegen jou gezegd wordt wanneer je te communie gaat, namelijk 'het lichaam van Christus', ook een uitspraak over jou en ben jij dat lichaam van Christus als je leeft zoals Hij.

Maar vooraleer je het evangelie van vandaag begrijpt moet je heel ver terug in de oudste joodse overlevering. Die vertelt namelijk dat God nog voor Hij zelf ging rusten van de Schepping, het manna schiep op de avond voor de eerste sabbat. Sindsdien wachtte het in de hemel om ooit aan Israël onthuld te worden. Die onthulling vindt plaats in de woestijn. Amper zijn de Israëlieten een paar weken weg uit het land der verdrukking of ze ontdekken een nieuwe slavernij, die van de zorg voor het dagelijks bestaan. Precies in de woestijn waar het leven onzeker is en er geen garanties zijn voor de dag van morgen. Wat ze willen is niet allereerst vulling voor hun maag maar vulling voor hun hele leven. Hun vraag naar brood is

een vraag naar zin. Wat moeten ze daar, in die zandvlakte, met hun heden, verleden en toekomst? Het lijkt me de enige waarachtige levensvraag: wat moet ik, wat moet jij, wat moeten wij samen op deze wereld, in deze woestijn? En op die vraag komt een antwoord: het manna. En het antwoord komt uit de hemel, de tegenpool van de woestijn, de anti-woestijn zeg maar. Hemel is alles wat woestijn niet is: oase van groen, bronnen van levend water, begin van de schepping want 'in het begin schiep God *eerst* de hemel en *dan* de aarde' (Gen. 1,1). Het manna is het brood des levens en dus veel meer dan maagvulling. Rabbi Jose ben Chanaän zei dat de smaak ervan als die van 'een romige moederborst' is. Een beeld waar ik persoonlijk niet veel aan heb maar waarmee hij duidelijk maakt dat het de levensbron zelf is. Alles wat je nodig hebt om de woestijnvraag 'waartoe ben ik op aarde?' aan te kunnen. Het manna is het woord van God. De Israëlieten noemden het *Thora*. Genesis vertelt hoe ze er in de woestijn elke dag een portie van kregen, niet meer en niet minder dan ze nodig hadden. En op de zesde dag, de dag voor de sabbat, kregen ze een dubbele portie om zich op de zevende dag zorgeloos aan het woord van God te kunnen toevertrouwen. En dus is het antwoord op onze grootste levensvraag als woestijngangers: het brood uit de hemel dat ons doet weten waar we aan toe zijn en waar we heen moeten. Het brood is het woord van God en zijn regel: recht en gerechtigheid voor elke mens. Als je daar niet elke dag een portie van eet en op sabbat twee, blijf je leven in de woestijn en zelf steken in het zand, minstens met je kop. Dan leef je brodeloos en dus leeg en zonder zin.

En achthonderd jaar na het ontstaan van vorig verhaal, is er een kleine gemeenschap in Klein-Azië, die van Johannes, waarin rond dit brood van leven een nieuw verhaal ontstaat. Opnieuw heeft het manna – het woord van God – uit de hemel geregend maar anders dan de vorige keer. De eeuwenoude woestijnvraag 'Geef ons heden ons dagelijks brood' heeft vanuit de hemel een antwoord gekregen dat hun bestaan richting en zin geeft. En dat antwoord is een mens: Jezus. Zijn manier van leven, zijn woord is nu voor hen voedsel en drank geworden. Voortaan leven zij van hem.

David Shrigley, *The Bell*, 2007

De veelzijdige Britse kunstenaar David Shrigley vertelt met zijn kunst verhalen over het simpele leven. In dit werk plaatst hij gewoon een ouwerwetse bel op een sokkel met daarnaast een plakkaatje *Enkel luiden in geval van Jezus' terugkomst*. Op het eerste gezicht lijkt zijn humor op sarcasme. Alsof hij alle mensen die aan Christus' wederkomst geloven wil uitlachen. Maar juist het bedoeld kinderlijke handschrift op het plaatje, verradt zijn bewondering voor het eenvoudig geloof en geduld van miljoenen mensen die dood zijn gegaan voor die wederkomst en toch in het vertrouwen op verrijzenis hebben geleefd. "Omdat het je toch niet

lukt om God voor te stellen, ligt de enige diepte die je als kunstenaar kunt laten zien in eenvoudige alledaagse en persoonlijke dingetjes”, zegt hij hierover.

In de ogen van mezelf als christen ligt die diepte in dat kleine smakeloze dingetje dat hostie heet. En ik hoef met de bel niet te wachten, ik kan ze nu al rinkelen elke keer ik zijn wederkomst ervaar in het brood van de eucharistie. Voor mij zomaar uit de hemel een dubbele portie inzicht in het waarom en waartoe ik leef. “Zeg me wat je eet, en ik zal je zeggen wie je bent”. Ik ben er ontzettend mee opgezet dat Jezus als voorwerp voor zijn presentie brood gekozen heeft. Omdat Hij het altijd in een context gebruikt. Wanneer Hij bijvoorbeeld in Marcus hoofdstuk 5 het twaalfjarig dochttertje van Jaïrus opwekt en het kind even later zonder wiebelende benen letterlijk opgewekt rondhuppelt, schrijft Marcus tot slot van zijn verhaal: ‘Hij beval hun met nadruk dat niemand dit te weten zou komen, en Hij vroeg hun om haar te eten te geven.’ (Mc. 5, 43) Afgezien van het feit dat Jezus duidelijk geen BJ (Bekende Jood) hoopte te worden, is het haast komisch dat Hij vraagt haar eten te geven. Met een vader als Jaïrus die een hoge functie bekleedde in de synagoge met dito salaris, is het ondenkbaar dat hij geen brood op de plank zou hebben en niet dadelijk een maaltijd zou serveren. Of neem bijvoorbeeld het verhaal van de wonderbare broodvermenigvuldiging waarover de 4 evangelies berichten. Bij diezelfde Marcus (6, 34-44) zegt Jezus tegen zijn leerlingen: ‘Geeft gij hun maar te eten.’ Waarna Hij de broden vermenigvuldigt en ze door zijn leerlingen laat uitdelen. Het wonderlijke aan de wonderen van Jezus is dat Hij ze uitbestedt. Niet wat Hij doet is doorslaggevend, maar wat wij er zelf mee doen. En dus is de consequentie dat wie van zijn brood eet, anderen met zorgzaamheid hoort te voeden of hoort op te wekken en dat het gedrag van een christen duidelijk waarneembaar is omdat hij van zijn brood eet. Of dit christelijke theologie is laat ik aan u, dierbare lezer, maar het is in ieder geval christelijke gastronomie. Want mensen die zich voeden met het woord van Jezus voelen in hun ingewanden dat ze een hemels feestmaal horen te bereiden voor al wie in de woestijn zit of tekortkomt. Niet voor niks vindt het verhaal van de broodvermenigvuldiging bij Johannes (Joh. 6, 1-15) plaats aan de oever van het Meer van Galilea (water) en zit de menigte in het groene gras (oase). Het beeld van de anti-woestijn die wij voor elkaar horen te maken en waartoe we gemotiveerd blijven als we af en toe achter een dubbele portie manna gaan. (Ronald Sleds)ens)

Als jij gelovige of zoeker bent kan je de tekst van ‘moeilijke’ Johannes nu lezen.

Joh. 6, 51-58: Ik ben het hemelse brood dat leven geeft. Iedereen die van dat brood eet, zal eeuwig leven! Het brood dat ik zal uitdelen, is mijn eigen lichaam. Ik zal sterven om de mensen het leven te geven.’ De Joden begonnen een felle discussie met elkaar. Ze riepen: ‘Hoe kan hij nu zijn lichaam aan ons te eten geven!’ Toen zei Jezus tegen hen: ‘Luister heel goed naar mijn woorden: Jullie moeten mijn lichaam eten en mijn bloed drinken. Anders kunnen jullie het eeuwige leven niet krijgen. Wie mijn lichaam eet en mijn bloed drinkt, die krijgt het eeuwige (= goddelijk) leven. Als het einde van de wereld komt, zal ik hem laten opstaan uit de dood. Mijn lichaam en mijn bloed geven het eeuwige leven. Mijn dood brengt redding. Als je dat gelooft, dan is het alsof je mijn lichaam eet en mijn bloed drinkt. Dan ben ik in je, en dan hoor je voor altijd bij mij. Ik leef dankzij de Vader, de levende God, die mij gestuurd heeft. En iedereen die bij mij hoort, leeft dankzij mij. Ik ben het ware hemelse brood. Jullie voorouders aten manna, brood uit de hemel, maar zij zijn toch gestorven. Maar wie het ware hemelse brood eet, zal eeuwig leven.’